

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : PETRE BORȘ

APARE ODATĂ PE
SĂPTĂMÂNĂ

PROPRIETAR : I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an 30 Lei
Pe 6 luni 16 >
Pe 3 luni 8 >

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă portul

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REPRODUȚIA INTERZISĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUCURESCI

Oheul Dâmboviței (Casa Cănuță)
Vis-à-vis de Palatul Justiției

Un număr vechi 2 Lei

 Cine primește două numere consecutive din acest ziar se consideră ca abonat.

ERATA

În No. 11 al *Curierului Judiciar*, pag. I, coloana II în capul rîndului 5 să se citească *Constituanta* în loc de *Constituție*.

SUMAR

Raportul d-lui V. G. Tătaru, președintele tribunalului Vaslui, relativ la reforma legii judecătoriilor de pace.

Jurisprudența Română :

Curtea de Casație și Justiție, secția I: *Preotul C. Go-giulescu și alții cu Elena Stan Bădulescu și alții.*

Curtea de Apel din Iași, secția I: *Ministerul de Interne, Anton Lochman și Carol Hertzberg.*

RAPORTUL

D-LUI

PREȘEDINTE AL TRIBUNALULUI VASLUI

RELATIV LA

REFORMA LEGII JUDECĂTORIILOR DE PACE

Domnule Ministru,

La adresa D-voastră cu Nr. 2186 din 6 corert, am deosebita onoare a răspunde. Sarcina mea în această privire se găsește mult facilitată prin raportul sub Nr. 13.580, ce încă în ziua de 12 Decembrie trecut v'am adresat conform art. 143 din legea organizării judecătorești și în care am atins mare parte din cestiunile ce ne preocupă.

Voiu examina în primul loc *bazele generale ale proiectului de lege* ce ne înaintați și în urmă, 'mî veți permite a face oare-cari *observațiuni de detalii*.

Bazele generale ale proiectului

1° *Se reînfințează judecătoriile comunale.*

În această privire nu voiu putea face mai bine de cât să reproduc pasagiul din citatul raport prin care vorbind de legea din 1865, diceam :

«Suprimarea vechilor judecătoriilor comunale înfințate prin legea din 1879 este ea un progres ?

«Noua lege a mărit mult competența judecătoriilor de pace (art. 8—23); le-a suprimat apoi și ajutorii; în a-

ceste împrejurări, a le mai da în judecata lor și toate afacerile de mică importanță dintre sătenii, cari mai înainte erau de resortul judecătoriilor comunale, înseamnă a le pretinde să judece mult, ceea-ce nu este tot una cu a judeca bine, și tocmai aceasta importă.

«Dar în această privire legiuitorul din 1894 pare a se fi făcut ecoul încriminărilor ce se aduceau judecătoriilor comunale, că erau venale și mai ales în procesele dintre țărani cu proprietarul și arendașul (cu surtucariile permiteți-mă expresiunea) aceștia aveau mai tot-d'a-una dreptate.

«Mărturisesc că în practica mea de magistrat nu am avut ocasiunea să constat fundamentele acestei încriminări; iar în privirea rarelor excepțiuni reprobabile, nu trebuie de uitat că există dreptul de apel la judecătoria de pace. Aceste considerațiuni, m'a făcut ca în raportul ce v'am adresat la 13 Septembrie 1891 sub No. 1620 și prin care ne dădeam avisul cerut de d-voastră asupra reformei ce urma să se facă, noi nu am opinat pentru suprimarea acestei instituțiuni, care dura de 12 ani și care avea în favoarea sa și tradițiunea. (În adevăr regulamentul organic la cap. 8 art. 319 vorbește de județele sătești). Am cerut la judecătoria de pace din acest județ relațiuni de afacerile dintre sătenii (locuind afară de ședința judecătoriei) pentru sumi mai mici de 10 lei și am constatat că numărul lor e destul de mare; așa dar pentru afaceri de minimă importanță se străgănesc locuitorii satelor și legea nu realizează idealul ce tocmai pare a-și fi propus».

Așa dar, Domnule Ministru, suntem cu totul pentru reînfințarea vechilor judecătoriilor comunale. A da țaranului o justiție promptă și la îndemână înseamnă a pași pe calea reformelor folositoare aceluia, din a cărui protejare se pare cu drept cuvânt, că ne-am făcut o regulă nestrămutată; înseamnă a eși din domeniul platonice al protestărilor de iubire, pentru a intra în acela mult mai elocuent al faptelor.

2° *Se reduce numărul judecătoriilor de la 240 la 130 pentru toată țara, cu aceleași circumscripțiuni și reședințe, cari erau în ființă la 1894.* Negreșit că înfințan-

du-se judecătoriile comunale, mare parte din afacerile cari înainte se judecau de judecătorii de pace, vor trece la jurați, ast-fel că judecătoriile de pace având mai puțin de lucru, reducerea numărului lor este un corolar natural. Ne facem rezervele noastre în ce privește punctul dacă e bine a se menține reședințele și mai ales vechile circumscripțiuni. Prin art. 120 din proiect se prevede că până la 1 Aprilie să se fixeze aceste circumscripțiuni și reședințe; cred că încă de pe acum e bine a se culege elementele în astă privire; căci puțin timp ne desparte de 1 Aprilie și trebuie muncă și multă chibzuință pentru a se face o adevărată rotunjire și în același timp o exactă repartitie a comunelor din fie-care ocol.

3° Este o dispozițiune eminamente justă aceea care pune pe judecătorii de ocol pe aceiași treaptă cu judecătorii de ședință: a/ este bine să fie plătiți în proporțiune cu menirea ce au și cu responsabilitatea lor de șefi de serviciu; b/ se evită anomalia de până acum de a vedea judecătorii de pace plătiți mai cât grefierii și mult mai puțin de cât supleanții și substituiți, anomalie care a avut de rezultat ca toți candidații de magistratură să se năpustească asupra tribunalelor, iar acei mai puțin norocoși, care vrând, nevrând primeau o judecătorie, nu știa cum să scape de dânsa. Dar acest punct e în legătură cu punctul

4° Care reduce leafa supleanților și substituiților.

Vă mărturisesc, Domnule Ministru, că încă de la punerea în aplicare a legii de organizare judecătorească, am observat că salariul de 450 lei pentru supleanți și substituiți e prea mare, chiar fără a face comparațiune cu judecătorul de pace. În adevăr s'ar putea zice: «Dacă judecătorii de pace sunt mai puțin plătiți de cât substituiți și supleanții, măriti leafa lor, dar nu reduceți celor-l'alți». Ei bine, credem că chiar în mod absolut lefii substituiților și supleanților sunt prea mari: a/ aceste două funcțiuni în magistratură sunt începătoare; tinărul titrat de pe băncile școalei, ori-cât de doct, intră în practică, adesea această practică o face pe socoteala justițiabilului și în tot cazul în acest noviciat găsește poveștele celor-l'alți judecători și poate a grefierilor mai rutinați; pentru acest quasi-noviciat salariul de 350 lei este suficient; vom mai ține socoteală că el fiind la baza piramidei judecătorești, supleanțul și substitutul are cele mai multe șanse la avansare și deci la un salariu mai mare. b/ Dacă vom compara chiar salariul de 450 lei al acestor magistrați cu acel de 600 al președinților, încă îl găsim prea mare. În adevăr, inamovibilitatea făcând anevoioasă avansarea la președinte trebuie să punem un termen mediu de 12 ani pentru ca cine-va să ajungă la acest grad; după o practică și o trecere de timp așa de îndelungată, când magistratul are și o famalie, nu e așa că salariul de 600 lei este mic în proporție cu al tinărului începător? Nu urmează însă de aci că-ar trebui sporit salariul președintelui; nu, ținând compt de inamovibilitate, de faptul că magistratura nu este o muncă prea grea, salariul președinților e suficient. Așa dar, care e consecuența? Ea se impune: reducerea salariului celor începători;

Aceste observațiuni am avut de făcut asupra bazelor generale. Imi voi permite a face și oare-care observațiuni de detaliu asupra proiectului.

Observațiuni de detaliu asupra proiectului

Art. 1. — Judecătoriile comunale sunt puse sub controlul și supravegherea judecătorilor de ocol; urmează ca tribunalul și în special președinții nu ar avea acest control? Acest control și supraveghere sunt însă necesare: Tribunalele au ocaziunea de a vedea cărți de judecată comunale cu ocaziunea judecării recursului; Președintele apoi ar putea delega pe judecătorii tribunalului ca, cu ocaziunea cercetărilor locale prin comune să inspecteze judecătoriile comunale.

Art. 2. — *Nu cred că e bine să figureze primarul ca jurat*; în multe comune se alege primar proprietarul, arendașul, ori în fine unul al lor; nu voi se prejudeca el nu va da o bună dreptate, dar în ori-ce caz el înrăurind prin ascendentul său foarte explicabil asupra celor 2 jurați săteni, voința unuia se va substitui deliberării; e bine a se conserva instituțiunei caracterul său pur sătesc; se nu uităm că primarul (a se vedea art. 40 din proiect), trebuie să execute propria lui hotărâre. În caz când n'ar mai figura primarul, judecătorii se va presida de cel mai în vârstă dintre jurați.

Art. 5. — *Suntem de asemenea contra eligibilității preoților și învățătorilor*. Ori judecătorii să fie compusă numai din săteni, — pentru cuvintele ce am arătat, ori atunci de ce nu s'ar compune tribunalul sătesc din primar, preot și învățător de drept, și ast-fel am fi scutiți de alegerile anuale ale juraților? În sistemul proiectului, teamă 'mă-e că vom avea surpriza de a vedea chiar de la început aceste două personaje alese mai pretutindenea: Nu vom putea tăgădui că valoarea lor electorală în sate e destul de importantă.

Art. 11. — *Nu cred că e necesar ca la jurământ primarul să fie asistat de preot*; e destul ca juratul să jure cu mâna pe cruce, cum jură de alt-fel toți membrii ordinului judecătoresc. Alt-fel se deprind locuitorii satelor a nu vedea jurământul serios de cât cu preot și ei au zilnic ocaziunea de a jura numai pe cruce.

Art. 15. — Credem că s'ar putea mări la 10 lei suma la care jurații vor judeca fără apel.

Art. 20. — Aceiași observațiune relativ la sumă. În loc de art. 161 codul penal să se îndrepte eroarea zicându-se procedura codului penal. A se suprima cuvintele «în primă și ultimă instanță» fiind de prisos.

Art. 24. — *Cred că trebuie suprimat ca inutil*. Cu răspândirea treptată a instrucțiunei e greu să nu se găsească cine să scrie o petițiune. De acest articol cei timizi nu vor uza, cei mai pricepuți vor abuza și ast-fel se vor îngreua lucrările notarului, deja împovărat peste măsură cu enormitatea lucrărilor dintr'o primărie.

Art. 27. — E bine a se prevedea ca ședințele să se ție Duminicile și sărbătorile legale, alt-fel n'au sens cuvintele; «îndată după eșirea bisericii». Din art. 30, nu rezultă negreșit aceasta.

Art. 31. — Pare a lăsa să se înțeleagă că pronunțarea cărții de judecată s'ar putea amâna. Nu cred că aceasta e în intenția proiectului. E bine a se zice «Hotărârea judecătorei comunale se numește carte de judecată, ea se va da și citi îndată părților de către...»

Art. 33. — *Să se prevadă o limită d. e. de trei luni* (ținând seama că sumele sunt mici) până la care se

poate întinde latitudinea judecătorei de a acorda termenul de grație când reclamantul l' refușă; alt-fel s'ar putea ajunge la arbitrar, când judecătoria ar fi favorabilă datornicului.

Art. 37. — Rezultă că nimeni nu statuează asupra recuzărei; s'ar concepe aceasta în caz de rudenie care se poate cunoaște cu siguranță; dar dușmănia are grade variate și poate fi chiar nefundată bănuiala ei. De aceea credem că orî să se prevadă că în acest caz să statueze cei-l'alți 2 jurați, *orî mai bine să se înlătureze acest motiv de recuzare*, mai ales că există dreptul de apel.

O ultimă observațiune relativă la judecătoriile comunale: În diferitele formulare și extracte ce se prevăd în lege că trebuiesc înaintate de minister, e bine a se prevede termenele de apel, opoziție și recurs, spre a se deștepta cel puțin la începutul funcționării legii pe justițiabili și a evita confuziunea la care dă loc de obicei modificările frecvente ale legilor.

Art. 62. — Ce se întâmplă când se reclamă sase hectare, orî locuri cu clădiri (al. 1 și 2) și în același timp venitul de o valoare peste 1.500 lei? Vor aplica principiul «accessorium sequitur principale» și vor judeca la orî-ce sumă s'ar ridica venitul, orî trebuie să 'și decline competența? Aceasta pune în nedumerire pe judecătorii de pace și deci lucrul ar trebui tranșat.

Art. 65. — Acest articol în deosebire de art. 357 c. civ. admite în consiliul de familie rude și amici ai defunctului. Afiniți sunt excluși, fără cuvânt; legăturile de afinitate sunt prea strânse între sătenii, pentru ca prietenii să aibă pasul înaintea lor; după sistemul nou un cumnat al defunctului (afin) nu va putea lua parte în consiliul de familie al minorilor, cari sunt nepoții femeii sale; și nici cumnatul pentru frații femeii sale. Ar fi bine să se tranșeze cu această ocaziune controversa în privirea mijloacelor ce trebuie să întrebuițeze judecătorii în contra tutorilor cari nu dau semi, controversă ce se ivește cu ocazia art. 417 c. civ.; ce măsură de coercițiune să ia judecătorul? sechestrul orî darea în judecată conform art. 330 c. p.?

Art. 66. — *Sunt de părere a se da drept judecătorilor de pace să autentifice testamentele sătenilor.* În adevăr art. 5 din legea de autentificări zice: «Se esceptează din competența judecătorilor comunale și de ocoale testamentele și actele translativ de proprietate imobiliară sau constitutive de drepturi reale, asupra imobilelor, cari rămân exclusiv de competența tribunalelor de județ, chiar când valoarea obiectelor ar intra în competența acelor judecătorii».

În ce privește strămutarea proprietății imobiliare se explică această excepțiune; art. 722 pr. civ. supune această strămutare la formalitatea transcripțiunii și registrele de transcripțiunii e bine din toate punctele de vedere să se găsească numai la tribunal, reședința districtului e bine poate ca tot tribunalul să dea autenticitatea; nu putem însă să ne explicăm de ce judecătoriile de pace să nu poată autentifica testamentele; legiuitorul preferind succesiunea ab intestat prin care și-a luat singur sarcina de a regula modul transmisiunii ereditare, vede cu ochi răi succesiunea testamentară; ore sub impresiunea acestor sentimente, a voit să facă ore-cum mai deficilă confecțiunea testamentelor, să silească pe locuitor a veni toc-

mai la reședința județului? Dacă e așa, prin aceasta a păcătuit în contra principiului de egalitate înaintea legii, căci cei ce vor suferi din aceasta, vor fi tocmai locuitorii satelor, țeranii—cum e obiceiul a'i numi—din a căror protecțiune cum ziceam ne-am făcut—se pare—și cu drept cuvânt, o regulă nestrămutată de conduită. Azi țeranul bolnav și bătrân, neavând mijloace de a aduce la domiciliu un judecător de la tribunal voi arăta îndată că judecătorul de pace nu poate fi delegat, e adus de către rudele interesate de a'l vedea testând, tocmai la reședința districtului și nu odată mi s'a întâmplat să ved pe unii într'o stare vecină cu moartea, ast-fel că autentificarea nu s'a putut face. Pentru motive apoi a căror dezvoltare nu intră în cadrul acestui raport, credem că prevențiunea în contra testamentelor e mai fondată în ce privește averele mari și nici cum pentru cele mici. Pentru aceste motive, *credem bine să se lase în competența judecătorilor de pace, autentificarea testamentelor până la o valoare oare-care* mai ales acum când ridicându-se nivelul acestor judecătorii ei merită destulă încredere. Art. 17 din legea judecătorilor de pace, face primul pas în sensul modificării art. 5 din legea de autentificări.

Art. 71 al 6. dă în competența judecătorilor de pace delictele silvice, când delictul nu atrage o amendă mai mare de 300 lei în care caz vor judeca în prima instanță (Decisiunea Casației Nr. 642 din 1895) din moment ce apelul la tribunal e deschis, scopul legiuitorului de a nu mai vedea sutimii de țeranii târâți la reședința tribunalului pentru câte-va nuele s'a'u brațe de uscături (a se vedea discursul deputatului Nicolaescu și al raportorului Arion în debaterile Camerei) nu se vede atins. Este prea adevărat că unii susțin că art. 43 din codul silvic nu e abrogat și deci art. 22 din legea judecătorilor de pace numai din inadvertență zice că judecătorul va judeca în prima instanță; această opinie o îmbrățișează și înalta Curte prin decisia Nr. 544 din 1894; însă acuma a revenit și cu drept cuvânt, căci nu este permis a căuta intențiunea legiuitorului față cu un text precis și categoric, fără a viola principiul că judecătorul nu face legea ci o aplică.

Ar trebui dar tranșată controversa.

Art. 72.—Suntem pentru suprimarea lui.

1° Judecătorul de ocol ridicat la o treaptă așa de sus, nu înțelegem de ce legiuitorul se arată mesient, legându-l mâinele în fața unor delictelor, cari une-orî pot fi de o gravitate mare d. e. în cazuri ca cele prevăzute de art. 352 și 353 cod. penal, ne temem că judecătorul se va amuza dând pedepse exorbitante? Dar este apel la tribunal.

2° În cazurile art. 71 valoarea pagubei o fixează partea vătămată (alin. 4); de la dânsa atârna ca să facă competent pe judecătorul de ocol sau pe tribunal; de la dânsa dar va atârna ca inculpatul să nu poată lua nici în cel mai rău caz de cât șase luni și o zi închisoare sau un an (353 c. p.), doi ani (art. 308 și 309), orî chiar cinci ani (art. 310). Dacă dar de la partea civilă depinde atâta, pentru noi nu are rațiunea art. 72, care aduce o deviere atât de temerară codicelui penal.

Art. 73. — De și proiectul prin acest articol tempe-rează art. 24 din actuala lege, neinvestind tribunalul sesizat de apelul părții civile, de a statua asupra pe-

depse de cât în caz de achitare, *totuși sunt chiar și în contra acestei investiții reduse*. Este o confuziune de principii, care nu e justificată prin vre-o utilitate sa stă de lucruri îngrijitoare.

Art. 76.—*Ar trebui să se prevadă că părțile se pot împăca și în cazul prevăzut de art. 249 c. p. : dacă împăciuirea e admisă pentru lovirile sau răniurile cu voință, a fortiori trebuie să se admită, când sunt comise fără intențiune.*

Art. 83.—*Suntem contra acestui articol, care de și denotă în spiritul legiuitorului o solitudine pentru populațiunea rurală, este o favoare, care în practică nu va aduce foloase. Ne referim la cele zise când am tratat art. 24. Termenul chiar «fără știință de carte» este prea elastic.*

În fine suntem de opinie a se da judecătorilor de pace vacanță de 3 zile la Crăciun, 5 la Paști și cel puțin 15 în timpul verii, mai ales că vara locuitorii ocupați cu munca câmpului nu prea frecventează judecătoria. De asemenea se va impune în ședință portul costumului care pentru judecător va fi identic cu al judecătorului de ședință, pentru ajutor cu al substitutului.

V. G. Tătaru

Președintele Tribunalului Vaslui

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, SECȚIA I

Audiența din 27 Februarie 1896

Președenția d-lui C. E. SCHINA, Prim-Președinte

Preotul C. Gogiulescu și alții, cu Elena Stan Bădulescu și alții.

Testament. — Testament autentic. — Dacă formele autentificării se pot îndeplini de un singur judecător fie la tribunal, fie la domiciliul testatorului.

(Art. 33 legea autentificării actelor, și art. 867 c. c.)

Testament.—Consimțământ. — Violență. — Cestiune de fapt. — Dacă cestiunea de a se ști dacă consimțământul unui testator a fost smuls prin violență este o cestiune de fapt de atributul suveran al instanțelor de fond.

1) *Formele autentificării unui testament se pot îndeplini de un singur judecător, fie la locuința testatorului, când acesta este în imposibilitate de a se prezenta la tribunal, fie la tribunal.*

2) *Cestiunea de a se ști dacă consimțământul unui testator a fost sau nu smuls prin violență, este o cestiune de fapt de atributul suveran al instanțelor de fond, și care scapă censurei Curții de Casație.*

Decisiunea No. 92/96.—Respins recursul făcut de Preotul C. Gogiulescu și alții contra decisiunii Curții de apel din Craiova, secția I, cu No. 92/95, dată în proces cu Elena Stan Bădulescu și alții.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier D. Hentescu;

S'a ascultat: d-nii avocați D. Gianni și Nicolaide

din partea recurenților Preotul C. Gogiulescu și cei-l-alți, în desvoltarea motivelor de casare, precum și d-nii avocați V. Lascăr și P. Borș, din partea intimărilor Elena Stan Bădulescu și cei-l-alți, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea art. 33 și 10 din legea autentificării actelor combinate cu art. 862—867 c. c. în sensul că legiuitorul nu a înțeles să deroage prin cea d'întâi la dispozițiunile codului civil relative la autentificarea publică în tribunal, chiar în cas de delegațiune a judecătorului la domiciliu, ci numai prin cale interpretativă să înlocuiască pe tribunalul printr'un singur judecător».

Având în vedere că din decisiunea supusă recursului rezultă că recurenții Preotul Constantin Gogiulescu și cei-l-alți au chemat în judecată pe Elena Stan Bădulescu, I. Georgescu și Primăria comunei Otești de sus, cerând anularea testamentului defunctului lor unchiu Stan Bădulescu, și întemeindu-și acțiunea lor pe două motive: 1) Că testamentul nu este adevărat sau legalizat și de tribunal, după cum cere art. 862 și 867 din c. civil, ci autentificat numai de supleantul tribunalului, delegat de președinte, întru cât testatorul fiind bolnav nu se putea prezenta la tribunal; și 2) Testatorul când și-a dat consimțământul a fost violentat de către soția sa intimată Elena Bădulescu, atât în momentul facerii testamentului, cât și mai înainte;

Că Curtea a respins ambele motive de anulare a testamentului;

Având în vedere că art. 33 al. 3 din legea autentificării actelor a desființat dispozițiunea din art. 867 al codului civil, prin care se puneja judecătorului delegat a instrumenta îndatorirea de a comunica procesul său verbal tribunalului ca apoi acesta să pronunțe autentificarea;

Că după sus citatul articol 33, formele autentificării se pot îndeplini de un singur judecător, fie la locuința testatorului, fie la tribunal;

Că așa fiind, bine și corect a urmat Curtea de apel respingând acest mijloc de anulare a testamentului, și deci motivul invocat este neîntemeiat;

Asupra motivului II de casare:

«Esces de putere, tăgadă de dreptate și violarea art. 965 combinat cu art. 955 c. c.».

«Violența nu trebuie să emane numai de la partea beneficiară a unei convențiuni și mai puțin a unui testament. Apoi nu putea, fără să auză martorii, să declare că 'și are convingerea făcută numai din cele artolate ca fapte și presumpțiuni de către una din părțile litigante».

Având în vedere că cestiunea de a se ști dacă consimțământul unui testator a fost sau nu smuls prin violență, este cestiune de fapt, lăsată la suverana apreciere a judecătorilor fondului, scăpând prin urmare censurei Curții de Casație;

Că, în speță, Curtea de apel examinând actele și împrejurările din cari reclamanții voiau să deducă că asu-

pra testatorului s'aŭ esercitat violențe pentru a 'i smulge consimțimentul, 'și face convingerea că violență n'a putut exista și că consimțimentul testatorului a fost liber și fără nici o pată de violență ;

Că ast-fel fiind și acest motiv este neîntemeiat ;
Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI, SECȚIA I*)

Audiența de la 5 Februarie 1896

Președenția D-lui I. T. BURADA, Prim-Președinte

Decisiunea comercială No. 5/96

Ministerul de Interne, Anton Lochman și Carol Hertzberg

Conțințios administrativ.—În competența cu' s'a dat conțințiosul administrativ în urma desființării Consiliului de Stat.

Străin.—Dacă Constituțiunea garantează străinilor aceeași protecțiune ca și naționalilor în cea ce privește persoanele și averile lor.

Libertatea muncii și a industriei.—Dacă este absolută.

Farmacie.—Dreptul de a exploata și dirige o farmacie.—Dacă este supus unor anumite condițiuni.—Dacă este un drept obținut de la lege sau este o simplă facultate acordată prin toleranță.

Farmacie.—Străin.—Drept câștigat.—Dacă străinul ce a obținut autorizațiunea de a dirige o farmacie, a obținut o autorizațiune timporală sau definitivă.—Dacă acest drept al său este un drept definitiv câștigat.

1) Constituțiunea din 1 Iulie 1866, desființând Consiliul de Stat, legea din 12 Iulie același an a trecut toate afacerile de conțințios administrativ la instanțele judecătorești de drept comun.

2) Constituțiunea garantează străinilor aceeași protecțiune ca și naționalilor întru cât privește persoanele și averile lor.

Libertatea muncii și a industriei, ca și oră care libertate, nu poate să fiă absolută în acest sens că ea nu trebuie să primească securitatea și moralitatea publică. Aceste restricțiuni însă nu pot în nici un caz să depindă de aprecierea arbitrară a vre unei autorități ci trebuie să fie strict limitate printr'o lege.

Ast-fel în cea ce privește în special preparațiunea și vânzarea productelor farmaceutice, dreptul de a dirige și exploata o farmacie este supus unor condițiuni de admisibilitate a nume determinate prin lege, dar este un drept rezultând dintr'un principiu de libertate consacrat și garantat de Constituțiune și de legile țerei, iar nici de cum o simplă facultate acordată prin toleranță.

3) De și legiuitorul, prin diferitele legiuri asupra dreptului de a exploata și dirige o farmacie, a căutat să ajungă ca dirigenții de farmacii să fie numai români, însă autorizațiunea dobândită de un străin, conform legiurii din 1874, de a putea dirige o farmacie, nu este o autorizațiune timporală ci definitivă, ast-fel că nu se poate susține că legiuirea din 1893 asupra farmaciilor nu a înțeles a menține principiul stabilit prin art. 83 din legiuirea din 1874, acela de a respecta drepturile câștigate de străini în trecut.

S'a ascultat : D-nii M. Antonescu și Tănase Gheorghiu avocații apelantului Minister de Interne ; Pandele Zănfirescu și Vasile Dimitriu, avocații apelantului Anton Lochman, și Gh. Christofor și B. Sculy Logotetides, avocații apelantului Carol Hertzberg în dezvoltarea motivelor de apel.

Curtea deliberând,

Având în vedere acțiunile aduse în apel, ascultând espunerile părților, și văzând actele invocate.

Văzând că aceste acțiuni, se leagă de acțiunea fundamentală între toate a lui Carol Hertzberg cu care a fost junctă, și a cărei soluțiune este determinată și pentru cele-lalte ;

Văzând deci că acea acțiune, a cărai discuțiune se impune primordial, consistă în cererea introdusă la 16 Septembrie 1895, de către Carol Hertzberg în contra Ministerului de Interne care prin greșită interpretare a legii sanitare din 1893, i-a închis farmacia la Hygeea, pe care o avea în arendă de la Anton Lochman, conchizând ca judecata să ordone redeschiderea acelei farmacii, pe temeiul drepturilor sale de dirigent ;

Considerând că, în contra acestei reclamațiuni se opune, în primul loc, că după principiul constituțional a separațiunei puterilor în Stat, măsura luată pentru închiderea farmaciei fiind de atributul puterii executive reprezentată în specie prin Ministerul de Interne, instanțele judecătorești nu ar avea cădere să discute și să judece legalitatea unei asemenea măsuri, căci prin aceasta ar excede limitele competenței lor de organe ale puterii judiciare ;

Considerând că, în al doilea loc se opune iarăși, că după art. 119 legea sanitară, justiția este chemată a statua în asemenea materie, numai în casurile expres enumerate, și anume când, prin călcarea legii și a regulamentelor, farmaciștii nu au obținut autorizațiunea Ministerului, sau când dirigentul nu posedă materialul farmaceutic necesar în cantitatea oră calitatea prescrisă și ast-fel este pasibil de pedeapsă care nu pot fi pronunțate de cât de instanțele judecătorești, însă, după același text, Ministerului de Interne exclusiv îi revine competența de a ordona chiar de a dreptul închiderea farmaciei limitată oră definitivă, în casurile când ar fi dirigeată de un farmacist nerecunoscut ca dirigente sau și atunci când nu ar fi aprovisionată cu instrumentele și medicamentele necesare, că prin urmare numai puterea executivă poate arbitra despre oportunitatea unei asemenea măsuri în interesul ordinii și siguranței generale și fără controlul justiției ;

Văzând că, cercetând acest din urmă punct de vedere, ușor se poate înțelege că este fără tărie în cauză, de oare-ce legea sanitară lăsând în adevăr la aprecierea Ministerului de interne faptul închiderii unei farmacii când este condusă de un farmacist nerecunoscut în opozițiune cu farmacistul neautorizat supus numai unei amende, această facultate trebuie strict interpretată și numai în ipoteza prevăzută, și deci, nu au putut legalmente a fi aplicată în cazul concret, căci farmacistul Hertzberg este și autorizat și recunoscut ca atare, așa precum rezultă din actele înfățișate și în special din certificatul Ministerului sub No. 8018 din 11 Noembrie

*) A se vedea Curierul Judiciar No. 44 din 3 Decembrie 1895, în care s'a publicat în această afacere importantă hotărâre a Trib. Iași, redactată de d-l. Președinte Maxim.

1883, și nu i s'a închis farmacia de cât prin interpretarea legii sanitare din 1885 și în baza încheerii Consiliului de Miniștri din 13 Noembrie 1892 *ca neavând calitatea de cetățean român* ;

Asupra obiecțiunei dedusă din principiul separațiunei puterilor ;

Considerând că dacă acest principiu s'a proclamat ca o normă constituțională în scopul de a echilibra puterile Statului, evitându-se conflicte și asigurând independența fiecăreia din ele, este însă necontestat că în practica efectivă a funcționării lor, suferă notabile excepțiuni impuse și create de interesele și drepturile vieții individuale, care se emancipează din ce în ce mai mult de acțiunea statului, odinioară deținător a tuturor puterilor ;

Considerând că tocmai consecința acestor varii și multiple nevoi a vădit utilitatea întocmirii instituțiilor așa numite de *Conțințios administrativ*, cu menirea de a servi ca instanțe intermediare de jurisdicțiune, de atâtea ori de câte ori puterea executivă în funcționarea ei și în aplicațiunea legilor, înfrânge sau ridică drepturi private de natura patrimonială și respectabile într'un stat bine organizat ;

Considerând că, în asemenea împrejurări, este generalmente statornicit că ori când puterea executivă procede la o măsură din proprie inițiativă,—spontanee,—socotind'o ca folositoare interesului general și ordinii publice, nu să dă cale de reformă în contra măsurii luate, rămânând Ministerul său reprezentantul puterii executive, răspunzător numai după formele parlamentare și constituționale, iar când în temeiul unei legi precise care indică modul de acțiune a puterii executive în condițiile și marginile prevăzute de ea, se lovește în drepturile pozitive ale unui particular atunci este loc a se deferi instanțelor de conțințios administrativ, cestiunea încălcării aceluși drept prin faptul aplicațiunei excesive sau greșite a legii care a dictat măsura luată ;

Și ast-fel văzând că măsura luată de Ministerul de Interne, basată pe legea sanitară din 1885, care interzice puterii executive dreptul de a mai acorda pe viitor dirigența la farmaciștii străini, lege mărginitoare pentru puterea executivă, iar reclamantul Hertenberg susține că prin aceasta i s'ar fi nesocotit dreptul său de farmacist, autorizat cu dirigența prin legea din 1874 anterioară legii din 1893 care nu-i l'ar fi ridicat ;

Considerând că nu se poate temeinic susține că prin art. 119 din legea sanitară din 1893, s'ar fi creat un conțințios special în această materie, căci, după cum s'a arătat mai sus, din analiza aceluși text rezultă că nu aceasta a fost intențiunea legiuitorului, care s'ar fi rostit lămurit prin espresse formulare, ci enumerând casurile de încălcare a legilor și regulamentelor sanitare să mărginește a prescri numai măsurile ce sunt a se lua și penalitățile ce sunt a se inflige ; acestea trebuind a se pronunța de autoritățile judecătorești și în împrejurări cu totul altele de cât a litigiului de față ;

Considerând că sub imperiul legiuierei din 1864, când flința Consiliului de Stat, această instituțiune pe lângă însărcinarea pregătirei de legi organice și căderii administrative, mai avea și atribuțiuni specificate de conțințios administrativ, căci prin articolul 52 se prescrie, *că în toate casurile în cari particularii sau alte persoane*

juridice ale căror interese se află vătămate prin vre-o măsură administrativă pot reclama la Consiliul de Stat în contra hotărârilor Miniștrilor date cu exces de putere, sau contra legilor și regulamentelor în flință, esplicându-se în acest mod înțelesul cuvântului întrebuintat : *măsura și obiectul competenței* ;

Văzând că Consiliul de Stat a fost desființat prin Constituțiunea din 1 Iulie 1866, iar legea din același an 12 Iulie distribuind atribuțiunile Consiliului de Stat, după ce prin art. 3 deferă conflictele de atribuțiuni între puterea judecătorească și administrativă Curței de Casațiune, și cauzele date Consiliului de Stat ca instanță superioară a consiliilor permanente sau județene, Curților : de Apel prin art. 7, în urmă prin art. 8 rostește ; *cele-lalte afaceri de natură conțințioasă* referindu-se prin urmare în mod vizibil la art. 52 din legea abrogată, *ce Consiliul de Stat judecă sau pe temeiul legii sale constitutive, sau pe temeiul unei legi speciale, se vor judeca de instanțele judecătorești după regulele ordinare* ;

Considerând că prin această lege se trece jurisdicțiunei de drept comun ori ce afacere de conțințios administrativ, fie din cele ce aveau conțințios special prin lege, fie din acele de-a dreptul supuse Consiliului de Stat, ca instanță de conțințios general, și decî :

Intru cât se pretinde că prin decisiunea Ministerială care a închis farmacia Hygea s'a călcat dreptul lui Hertenberg dobândit prin legea din 1874 în condițiunile prescise de ea, și intru cât un asemenea conflict este justițiabil după legea din 1866 Iulie 12 de instanțele judecătorești, este evident că excepțiunea de necompetință rămâne fără temei din toate punctele de vedere, Curtea având cădere în principiu de a intra în discuțiunea fondului :

Examinând fondul și ;

Considerând că chestiunea supusă judecăței este de a se ști dacă Carol Hertenberg fiind străin poate astăzi sub imperiul legii sanitare din 1893, care prin art. 130 cere în mod imperios ca dirigențele de farmacie să fie de naționalitate română, să-și exercite industria sa de farmacist dirigențe în virtutea autorizațiunei Ministerială ce i s'a dat în acest scop sub imperiul legii sanitare din 1874, care permitea Ministerului de a da asemenea autorizațiune și străinilor, sau dacă administrațiunea reprezentată prin Ministerul de Interne a lucrat în limitele legii când la data de 15 Septembrie 1895 a ordonat închiderea farmaciei arendată de A. Lochman lui Carol Hertenberg și exploatată de acestă în calitate de dirigențe pe singurul motiv că Hertenberg nu are calitatea de român ;

Considerând că libertatea muncii și prin consecință libertatea industriei, considerată ca proprietate primordială, cea mai sacră și cea mai imprescriptibilă, este garantată de Constituțiune și legile țerei, fără ca în această privință să fie loc a se face vre-o distincțiune între naționali Români, și străinii aflați pe teritoriul României, căci art. 11 din Constituțiune garantează acestora aceeași protecțiune ca și naționalilor, intru cât privește persoanele și averile lor ;

Că departe de a aduce vre-o restricțiune dreptului străinilor de a exercita industria în România, legiuitorul

rul constituant pare a fi fost condus de dorința de a atrage industriile străinilor în țară, când prin art. 7 § 2, permite străinilor care au adus în țară industrie, invențiuni utile sau talente distinse, de a obține împământenirea fără vre-o condițiune stagiară, că legile care regulează comerțul și industria nu conțin în genere nici o restricțiune privitoare la străini, că din contră asimilarea dintre străini și naționali români în această privință este implicit recunoscută, când prin art. 1 din legea din 1863 asupra patentelor, legiuitorul supune la contribuțiunea patentelor pe tot individul român sau străin care exercită în România vre-un comerț, vre-o industrie sau vre-o profesiune;

Considerând însă că libertatea muncii și a industriei nu poate, ca orî și care libertate, să fie absolută, în acest sens, că ea nu trebuie să jignească nici securitatea și moralitatea publică, nici libertatea muncii și a industriei, restricțiunile care însă nu pot în nici un caz se depinde de aprecierea arbitrară a ver-unei autorități, și care trebuie să fie strict limitate, prin o lege, întru cât prin ele se deroagă la un principiu pe care se întemeiază regimul economic actual;

Că în ce privește în special preparațiunea și vînzarea produselor farmaceutice legiuitorul în interesul securității publice a stabilit un sistem de supraveghere din partea administrațiunii și a supus dreptul de a dirige și exploata o farmacie unor condițiuni de admisibilitate anume determinate, că sub rezerva îndeplinirii acestor condițiuni de admisibilitate și a obținerii autorizațiunii ministeriale, exercițiul acestei industrii speciale, esplotarea unei farmacii ca dirigente, este și rămîne un drept rezultînd dintr'un principiu de libertate consacrat și garantat de Constituțiune și de legile țerei, iar nici cum o simplă facultate acordată prin toleranță, precum s'a pretins; că atare incertitudine, rezultînd fie din bunul plac al unei autorități oare-care, fie din promulgarea unei legi posterioare care ar modifica condițiunile personale cerute pentru exercițiul acestei industrii;

Că fiind dat că Constituțiunea și legile țerei acordă aceiași protecțiune străinilor ca și naționalilor în cît privește persoanele și averile lor și că în principiu, străinii sunt asimilați cu naționalii în privința exercițiului unei industrii în România, este inadmisibil ca legiuitorul din 1874, care în regulamentul exercițiului industriei de farmacie, fiind condus de dorința de a rezerva în mod excepțional această specie de industrie exclusiv în favoarea naționalilor, a recunoscut totuși nevoia, din cauza numărului insuficient de farmaciști români, de a recurge de o cam dată la serviciile unor străini, să nu fie înțeles a acorda acestor străini un drept tot atât de statornic și aceiași protecțiune ca și farmaciștilor naționali. Că o atare dispozițiune care ar fi contrarie echității și principiilor de drept natural și constituțional ar trebui cel puțin să se poată deduce din intențiunea clar exprimată a legiuitorului;

Că din coprinsul art. 84 din legea sanitară din 1874, relativ la dreptul străinilor de a obține autorizațiunea de farmacist dirigent, reese clar că limita de timp «deocamdată până la 1878» e privitoare nu la dreptul stră-

inilor care au căpătat asemenea autorizațiuni, ci la facultatea recunoscută autorității competente de a o da, că de altminterlea din actele înfățișate se constată în fapt că autorizațiunea dată în 1883 lui Hertzenberg i s'a dat fără vre-o limită de timp, adică în mod definitiv, cu deosebire de alte autorizațiuni date în același timp unor farmaciști supuși protecțiunii Austro-Ungare, și care în virtutea unei dispozițiuni ministeriale speciale și espresse s'a dat numai până la expirarea convențiunii cu Austro-Ungaria; Că ceea ce denotă că intențiunea legiuitorului a fost ca dreptul de diriginte de farmacie ce urma a se recunoaște unor străini, să constituie un drept statornic definitiv și care să nu poată fi atins prin măsuri sau legi modificatoare ulterioare, este ordinea de idei urmată în art. 83 și 84 din legea din 1874, căci după ce prin art. 83 legiuitorul stabilește principiul că drepturile existente în momentul promulgării legii (prin urmare și drepturile acordate străinilor în virtutea legilor anterioare) să fie respectate, prin art. imediat subsequent el se referă la drepturile de farmaciști dirigenți ce străinii le vor putea avea și în viitor, că din alăturarea acelor două articole, din ordinea de idei urmată prin dispozițiunile conținute în ele, reese voința manifestă a legiuitorului, că drepturile ce le acordă străinilor pe viitor să capete același caracter de drepturi statornice câștigate ca și drepturile existente din trecut pe care le cunoaște și le respectă ca atare;

Considerând că fiind ast-fel bine stabilit că exercițiul industriei de farmacie ca dirigente constituie pentru Hertzenberg un drept definitiv câștigat, recunoscut ca atare și garantat de Constituțiune și de legile țerei, acest drept nu a trebuit și nu a putut să fie violat de autoritatea administrativă în virtutea interpretării arbitrare date unei dispozițiuni legislative, care ar supune exercițiul industriei de farmacie unor condițiuni personale altele de cît acele cerute prin legea în vigoare în momentul când dreptul lui Hertzenberg a fost recunoscut, că acest drept nu e atins prin dispozițiunea din legea sanitară astăzi în vigoare prin care această specie de industrie e rezervată numai naționalilor români, că scopul de interes economic care a edictat această dispozițiune nu constituie un motiv suficient pentru a întinde aplicațiunea ei și la drepturile câștigate în puterea legilor anterioare; Căci el fiind de ordine cu totul restrînsă și excepțională, nu presintă pentru siguranța și fericirea societății un interes mai mare de cît acel care cere ca drepturile câștigate prin muncă individuală, exercitate în conformitate cu legile fundamentale, să nu poată fi violate; că principiul neretroactivității este o regulă de aplicațiune a legii impusă judecătorului, că el nu este autorizat a înfrînge această regulă de cît atunci când legiuitorul îi permite s'o facă prin o dispozițiune expresă sau când interesul de ordine publică pe care legiuitorul îl are în vedere, cere neapărat aplicațiunea legii și l'a trecut, că în specie nici termenele întrebuițate de legiuitor, nici caracterul dispozițiunii în virtutea căreia exercițiul industriei de farmacie e rezervat numai naționalilor români, nu implică necesitatea de a lovi în drepturile câștigate de străini în puterea legilor anterioare, că din cercetarea întregii legis-

lațuni relativ la industria de farmacie de la 1873 și până astăzi, din comparațiunea dintre diferitele legicări s'au succedat, legea din 1874 din 1885 din 1893, și care toate stabilesc aceleași principii că farmaciștii diriginți să fie români, refulă clar intențiunea legiuitorului succesiv de a ajunge treptat cu nevoile momentane—la scopul ce-l urmărea, escludând pe străini, numai pe viitor și numai din momentul când numărul farmaciștilor români va deveni suficient pentru a răspunde pe viitor serviciului, că spiritul legiuitorului succesiv fiind unul și același, în această privință, nu este permis de a admite că legiuitorul din 1893 nu a înțeles a menține principiul stabilit prin legea din 1874 (art. 83) de a respecta drepturile câștigate de străini în trecut;

Că din cele ce preced rezultă că fără motiv legal autoritatea administrativă a împiedicat pe Carol Hertzberg în exercițiul dreptului său de farmacist, drept dobândit în puterea legii sanitare din 1874, rămas neatins prin modificările, rezultând din legile posteriore, și care urmează deci a i se recunoaște ca atare.

Adoptând în ce privește celelalte acțiuni dintre Anton Lochman și Carol Hertzberg motivele primilor judecători.

Curtea în majoritate decide:

Respinge apelurile tuturor părților făcute contra sentinței trib. Iași, secț. II, No. 253 din 16 Noembrie și în consecință admite acțiunea lui Carol Hertzberg intentată contra Ministerului de Interne și recunoaște lui Carol Hertzberg dreptul de diriginte a farmaciei Curței la «Hygea» din acest oraș arendată numitului de către Anton Lochman.

Respinge toate acțiunile pornite de Anton Lochman contra lui Carol Hertzberg atât în ce privește resilierea contractului de arendă a farmaciei și evacuarea ei cât și în ce privește daunele și cheltuelile de judecată pretinse de Lochman.

Validează oferta reală a sumei 4800 lei efectuată de Hertzberg în comptul lui Anton Lochman, drept arenda farmaciei pe timpul de la 9 Septembrie 1895 până la 9 Septembrie anul corent.

Respinge acțiunea reconvențională formulată de Carol Hertzberg și menține daunele și cheltuelile acordate de tribunal în sumă de 250 lei.

(ss) Dimache, Volenti, Cantacuzino și Hina.

Osebită părere:

Având în vedere că Carol Hertzberg prin acțiunea introdusă contra Ministerului de Interne, cere a i se recunoaște dreptul de diriginte de farmacie, a se infirma ordonanțele Ministerului din 20 August, 13 Septembrie 1895, prin care s'a dispus închiderea farmaciei la Hygea pe care o are în arendă de la Anton Lochman, ca date prin violarea articolelor 84 al legii sanitare din 1874 și 119 al. 4 din legea sanitară de la 1893 și a se redeschide acea farmacie;

Considerând că chestiunea primă și prejudicială ce trebuie să examinăm este aceea de a se ști dacă autoritățile judecătorești sunt competente a statua asupra contestațiunii de față sau dacă după cum susține Ministerul de Interne, autoritatea administrativă este în specie suverană aprecitoare fără vre-un control din partea justiției;

Având în vedere că după principiul constituțional a divisiunii puterilor în stat, puterea administrativă este

și trebuie pentru a funcționa în mod regulat să fie independentă de puterea judecătorească ori de câte ori face acte date special în atribuțiunile ei;

Având în vedere că se susține că prin art. 52 legea Consiliului de Stat din 1864, se spune că în toate cazurile în care particularii sau alte persoane juridice, se află vătămați prin vre-o măsură administrativă, pot reclama la Consiliul de Stat în contra hotărârilor Miniștrilor date cu esces de putere sau contra legilor și regulamentelor în ființă, și prin Constituțiunea din 1866 desființându-se Consiliul de Stat, prin art. 8 din legea din 12 Iulie care regulează care sunt autoritățile ce trebuie să înlocuească desființata instanță se spune că afacerile de natură contencioase se vor judeca de instanțele judecătorești după regulile ordinare;

Pentru ca să vedem întinderea acestor dispozițiuni trebuie să nu scăpăm din vedere că prin legi posteriore, care au complectat organizarea Statului s'a introdus în multe cazuri conțențios administrativ, care nu ar avea nici o rațiune a fi, dacă puterea judecătorească potrivit acelor spuse în legea de la 12 Iulie 1866, ar fi în toate cazurile în drept să controleze și să infirme actele puterii administrative;

Considerând că dacă nu poate fi cea mai mică îndoeală că în principii autoritățile judecătorești sunt în drept să judece diferendele dintre Stat și particulari, când e vorba de a se repera un prejudiciu ce prin vre o măsură ilegală s'ar cauza particularilor, totuși chestiunea devine cu mult mai anevoioasă de rezolvit când suntem față de legea, care a dat în competența unei autorități administrative, decisiunea asupra unei anume chestiuni, care pentru a putea produce efecte, trebuie să fie suverane, și autoritățile judecătorești să nu le poată infirma și nici să se substituie în locul puterii administrative pentru a dispune ceea-ce aceasta se refuzase;

Ast-fel dar pentru a se putea decide în specie asupra chestiunii competenței e indispensabil să examinăm dacă Ministerul dispunând închiderea farmaciei a lucrat în baza unor atribuțiuni date lui special prin lege;

Având în vedere că prin art. 119 din legea sanitară din anul 1893, se spune că Ministerul de Interne este competent să ordone de-a dreptul închiderea unei farmacie pentru un timp limitat sau definitiv, când aceasta va fi dirijată de către un farmacist nerecunoscut de diriginte;

Că prin urmare din termenii acestui articol rezultă că Ministerul este în drept să examineze dacă dirigințele de farmacie întrunește însușirile cerute de lege;

Având în vedere că tot prin legea de față se dă în competența autorităților judiciare dreptul de a aplica amenzi și închiderea farmaciei în alte cazuri deosebit de cazul de care ne ocupăm, că din această împrejurare presintă în mod evident că în spiritul legiuitorului a fost voința de a lăsa în puterea administrației facultatea de a dispune închiderea farmaciilor;

Având în vedere că nici în text de lege ne supunând această decisiune la vre un apel sau recurs, ea este definitivă;

Pentru aceste motive,

Nu mă unesc cu majoritatea rumai în ce privește acțiunea lui Hertzberg contra Statului și sunt de părere a se admite apelul Statului și recunoscându-se că autoritățile civile nu au căderea a se pronunța în această specie, să se respingă acțiunea intentată Ministerului de Interne de către Hertzberg.

(ss) I. Th. Burada.